

RETTENS DOM (Fjerde Udvidede Afdeling)
17. juli 1998 *

I sag T-111/96,

ITT Promedia NV, Antwerpen (Belgien), ved advokaterne Ivo Van Bael, Peter L'Ecluse og Kris Van Hove, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Loesch og Wolter, 11, rue Goethe,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Wouter Wils, Kommissionens Juridiske Tjeneste, bistået af Rosemary Caudwell, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionen, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

støttet af

Belgacom SA, Bruxelles (Belgien), først ved advokat Jules Stuyck, dernæst ved advokaterne Herman De Bauw og Paul Maeyaert, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokaterne Arendt og Medernach, 8-10, rue Mathias Hardt,

intervenient,

* Processprog: engelsk.

angående en påstand om annullation af en beslutning truffet af Kommissionen, hvorved Kommissionen endeligt afviste en klage indgivet af sagsøgeren, ifølge hvilken Belgacom SA havde iværksat søgsmål mod sagsøgeren for belgiske domstole i skadchensigt og havde krævet af sagsøgeren, at sagsøgeren skulle overlade Belgacom SA sin industrielle og kommercielle knowhow på grundlag af kontraktlige forpligtelser mellem parterne, hvilke forhold der angiveligt strider mod EF-traktatens artikel 86,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Fjerde Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Lindh, og dommerne R. García-Valdecasas, K. Lenaerts, J. D. Cooke og M. Jaeger,

justitssekretær: fuldmægtig A. Mair,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 3. december 1997,

afsagt følgende

Dom

Sagens retlige og faktiske baggrund

1 Sagsøgeren, IIT Promedia NV, tidligere NV Promedia, er et belgisk selskab, der især beskæftiger sig med udgivelse af telefonfagbøger i Belgien. Selskabet er datterselskab af og for 99,95%'s vedkommende ejet af det amerikanske selskab IIT World Directories Inc., der især beskæftiger sig med udgivelse af telefonfagbøger

på verdensplan. ITT World Directories Inc. er datterselskab af og for 80%’s vedkommende ejet af ITT World Directories Enterprises Inc., der er et helejet datterselskab af ITT Corporation; begge de sidstnævnte selskaber er amerikanske.

Den nationale lovgivning

- 2 Den belgiske lov af 13. oktober 1930 om samordning af forskellige bestemmelser om telegrafi og trådtelefoni tillagde en offentlig virksomhed, Régie des télégraphes et téléphones (herefter »RTT«) eneret til telekommunikation, herunder udgivelse og distribution af telefonbøger, for Belgien. I medfør af denne lov havde RTT ret til at bemyndige tredjemand til at udgive telefonbøger.

- 3 Ved lov af 21. marts 1991 om ændring af visse erhvervsdrivende offentlige virksomheder blev RTT først omdannet til en uafhængig offentlig virksomhed, Belgacom. Derpå blev Belgacom ved lov af 12. december 1994 om ændring af loven af 21. marts 1991 omdannet til et offentligt aktieselskab, Belgacom SA (herefter »Belgacom«). Flertalsaktionæren i dette selskab er den belgiske stat. Indtil den 1. januar 1998 havde Belgacom i henhold til lov monopol på taletelefoni i Belgien.

- 4 Belgacom’s eneret til udgivelse af telefonbøger blev afskaffet med virkning fra den 10. januar 1994 ved artikel 45 i lov af 24. december 1993, hvorved artikel 113, stk. 2, i loven af 21. marts 1991 ændredes. Det fremgår af den således ændrede bestemmelse (herefter »artikel 113, stk. 2, i 1991-loven«), at ikke alene Belgacom, men også andre, der opnår tilladelse hertil af Institut belge des services postaux et des télécommunications (herefter »IBPT«), har ret til at udgive telefonbøger på betingelser, der skulle fastsættes ved kongelig anordning.

- 5 Betingelserne og de nærmere regler for tildelingen af tilladelsen fastsattes ved kongelig anordning af 15. juli 1994 — der trådte i kraft den 26. august 1994 — om ændring af visse erhvervsdrivende offentlige virksomheder, for så vidt angår fortægnelser over abonnenter på forbeholdte telekommunikationstjenester, der drives af Belgacom (herefter »kongelig anordning af 15. juli 1994«). Det fremgår af den nævnte anordnings artikel 1, stk. 2, og artikel 3, stk. 1, at tilladelsen gives i form af en erklæring udstedt af IBPT, hvorved det attesteres, at der er overensstemmelse mellem anordningen og den endelige tekst til en aftale om levering af de nødvendige oplysninger til udarbejdelsen, salget eller distributionen af en telefonbog, i hvilken aftale er fastlagt samtlige tekniske, økonomiske og kommercielle rettigheder og forpligtelser for Belgacom og for den, der ønsker tilladelsen. Før underskrivelsen skal Belgacom og den pågældende give en fælles underretning om aftalen. Ifølge den nævnte anordnings artikel 2 skal »enhver bemyndiget have adgang til de nødvendige oplysninger til udarbejdelsen, salget eller distributionen af en telefonbog på kommercielle, økonomiske og tekniske betingelser, der er retfærdige, rimelige og ikke indebærer forskelsbehandling«. De anførte betingelser fastsættes af Belgacom og offentliggøres af denne virksomhed i *Moniteur belge*. I artikel 3, stk. 2, pålægges det Belgacom på begæring af IBPT til denne at afgive samtlige oplysninger, som er nødvendige med henblik på konstatere, at de nævnte betingelser er retfærdige, rimelige og ikke indebærer forskelsbehandling. Artikel 9 bestemmer, at tilladelser gives til udgivelsen af telefonbøger fra den 1. januar 1995 at regne.

Sagens omstændigheder

- 6 Ved en første aftale indgået i 1969 overdrog RTT NV Promedia eneretten til at udgive telefonbøger på grundlag af oplysninger, som RTT meddelte, til NV Promedia. Denne ret blev fornyet ved en aftale af 9. maj 1984 (herefter »aftale af 9. maj 1984«), der for en tiårsperiode begyndende den 1. januar 1985 og med afslutning ved udgivelsen af den tiende komplette udgave af de officielle telefonbøger tillagde NV Promedia eneretten til at udgive og distribuere den officielle telefonbog i RTT's navn samt fagbøger i eget navn. I henhold til disse to aftaler, hvoraf den sidste udløb den 15. februar 1995, udgav sagsøgeren fagbøger under mærket »Gouden Gids/Pages d'or« (Gyldne Sider).

- 7 I 1993 påbegyndte Belgacom og sagsøgeren forhandlinger om en ny aftale. Efter i september 1993 at have afbrudt forhandlingerne og udbudt udgivelsen af telefonbøger for tiden efter den 1. januar 1995 i licitation, besluttede Belgacom den 22. december 1993 at genoptage forhandlingerne med sagsøgeren. Da de to parter ikke nåede til enighed, besluttede Belgacom den 12. juli 1994 at afslutte samarbejdet med sagsøgeren og at søge en ny partner med henblik på udgivelsen af telefonbøger fra den 1. januar 1995.
- 8 I mellemtiden havde sagsøgeren den 29. juni 1994 indbragt en sag for den belgiske Cour d'arbitrage med påstand om annullation af artikel 45 i loven af 24. december 1993. Dette sagsanlæg blev fulgt op af indgivelsen den 25. oktober 1994 til det belgiske Conseil d'État af en begæring om udsættelse af anvendelsen af den kongelige anordning af 15. juli 1994. Sagsøgeren fik ikke medhold i disse to søgsmål.
- 9 Den 13. juli 1994 udsendte sagsøgeren en pressemeddelelse om, at virksomheden havde besluttet at fortsætte udgivelsen af sine »Gouden Gids/Pages d'or«. Samtidig intensiverede sagsøgeren tegningen og salget af annoncer for at forberede 1995-udgaven af virksomhedens telefonbøger.
- 10 Samme dag gav Belgacom gennem en pressemeddelelse sine kunder meddelelse om, at sagsøgerens tegning og salg med henblik på 1995-udgaven af telefonbøgerne i det hele skete uden Belgacom's bemyndigelse og uden ethvert aftalemæssigt grundlag. Belgacom oplyste samtidig sine kunder om virksomhedens beslutning om selv at udgive de hvide og gule sider i den officielle telefonbog i samarbejde med en partner, der var specialiseret på området. Belgacom oplyste ved denne lejlighed kunderne om, at virksomhedens sælgere, udstyret med de fornødne bemyndigelser, snarest ville sætte sig i forbindelse med dem for at informere dem om mulighederne for at annoncere i de hvide og gule sider i den kommende udgave af den officielle telefonbog.

- 11 I forbindelse med en forbudssag fremsatte sagsøgeren den 22. juli 1994 for præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles over for Belgacom begæring om, at det foreløbig blev fastslået, at Belgacom havde overtrådt den belgiske markedsførings- og konkurrencelovgivning samt traktatens artikel 86, og at det blev pålagt Belgacom at ophøre med at udbrede falske, vildledende og fornærmelige oplysninger om sagsøgeren. Under den nævnte sag nedlagde Belgacom en modpåstand (herefter »første modpåstand« eller »Belgacom's første søgsmål«) for præsidenten for Tribunal de commerce, hvorefter det skulle fastslås, at enhver annoncetegning og ethvert salg af reklameplads fra sagsøgerens side til 1995-udgaven af sagsøgerens telefonbøger i mangel af en tilladelse fra IBPT som krævet efter artikel 113, stk.2, i 1991-loven, ville udgøre en tilsidesættelse af den belgiske markedsførings- og konkurrencelovgivning og af traktatens artikel 86. Belgacom krævede endvidere, at sagsøgeren ophørte med enhver tegning og ethvert salg, indtil den nævnte tilladelse var opnået.
- 12 Ved dom af 5. oktober 1994 tog præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles sagsøgerens begæring til følge på grundlag af den belgiske markedsførings- og konkurrencelovgivning og på grundlag af traktatens artikel 86 og frifandt på samme grundlag sagsøgeren for Belgacom's første modpåstand. Ved dom af 19. oktober 1995 stadfæstede Cour d'appel de Bruxelles den nævnte dom, idet den konstaterede, at Belgacom's adfærd var stridende mod den belgiske markedsføringslov. Cour d'appel forkastede ligeledes Belgacom's modpåstand under henvisning til, at den nationale lovgivning, som Belgacom havde påberåbt sig til støtte for sin modpåstand — navnlig artikel 113, stk. 2, i 1991-loven og den kongelige anordning af 15. juli 1994 — var i strid med traktatens artikel 86 og artikel 90, stk. 1, og således ikke kunne finde anvendelse i sagen.
- 13 Efter ved skrivelser af 10. maj, 1. juli og 27. juli 1994 at have anmodet Belgacom om at give selskabet et tilbud, der var retfærdigt, rimeligt og ikke indebar forskelsbehandling, om levering af oplysninger vedrørende abonnenter (herefter »abonnentoplysninger«), indstævnedes sagsøgeren den 16. august 1994 på ny Belgacom for præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles med påstand om foreløbige foranstaltninger i forbindelse med en forbudssag. Sagsøgeren nedlagde påstand om anerkendelse af, at Belgacom's afvisning af til sagsøgeren at levere abonnentoplysninger på betingelser, der var retfærdige, rimelige og ikke indebar forskelsbehand-

ling, udgjorde en illoyal forretningspraksis, der var i strid med belgisk markedsførings- og konkurrencelovgivning samt med traktatens artikel 86, samt påstand om, at det blev pålagt Belgacom at ophøre med denne praksis og til sagsøgeren at levere de nævnte oplysninger på betingelser, der var retfærdige, rimelige og ikke indebar forskelsbehandling. Belgacom nedlagde en modpåstand over for sagsøgerens nye søgsmål (herefter »anden modpåstand« eller »Belgacom's andet søgsmål«) om, at det anerkendtes, at sagsøgerens krav om adgang til abonnentoplysninger, således som dette var formuleret i sagsøgerens skrivelser af 10. maj, 1. juli og 27. juli 1994, udgjorde en praksis, der var i strid med belgisk markedsførings- og konkurrencelovgivning samt med traktatens artikel 86.

- 14 Efter at have givet en sagkyndig i opdrag at fastsætte en pris, der var retfærdig, rimelig og ikke indebar forskelsbehandling, for de omhandlede oplysninger, tog præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles ved dom af 11. juni 1996 sagsøgerens begæring til følge og bestemte, at prisen skulle fastsættes i overensstemmelse med den sagkyndiges erklæringer, dog således at der skulle ske en automatisk tilpasning af den nævnte pris til den lavere pris, som Kommissionen eventuelt ville fastsætte i anledning af en klage, som sagsøgeren havde indgivet (jf. nedenfor, præmis 22 og 23). På samme grundlag frifandt præsidenten sagsøgeren for Belgacom's anden modpåstand. Præsidenten forkastede ligeledes en erstatningspåstand fremsat af sagsøgeren, der hævdede, at den anden modpåstand var fremsat uden nogen rimelig grund og i skadchensigt, idet selskabet lagde til grund, at det ikke var godtgjort, at Belgacom havde misbrugt sin ret til at iværksætte søgsmål.
- 15 I medfør af artikel 2 i den kongelige anordning af 15. juli 1994 offentliggjorde Belgacom den 24. september 1994 i *Moniteur belge* en meddelelse vedrørende de kommercielle, økonomiske og tekniske betingelser for adgang til de oplysninger, der er nødvendige med henblik på udarbejdelsen, salget og distributionen af telefonbøger over abonnenter på de forbeholdte telekommunikationstjenester, der blev drevet af Belgacom. I meddelelsens artikel 3, stk. 1, var fastsat en månedlig afgift på 200 BEF pr. abonnentoplysning plus 34% af omsætningen fra reklameindtægter, som den bemyndigede indtjente. IBPT, der ikke anså denne afgift for retfærdig, rimelig og ikke-diskriminerende, anbefalede den 20. april 1995 Belgacom at ændre

den til 67 BEF pr. abonnentoplysning plus 16% af omsætningen fra reklameindtægter, som den bemyndigede indtjente. Artikel 3, stk. 1, i den ovennævnte meddelelse ændredes ved meddelelse offentliggjort i *Moniteur belge* den 20. juni 1995, hvori afgiften fastsattes i overensstemmelse med IBPT's anbefalinger.

- 16 Den 21. oktober 1994 oprettede Belgacom og det amerikanske selskab GTE Information Services Inc., en fælles virksomhed, Belgacom Directory Services SA (heretter »BDS«), hvori partnerne havde henholdsvis 80 og 20% af kapitalen, med henblik på udgivelsen af telefonbøger i Belgien. BDS, der er et belgisk selskab, påbegyndte sin virksomhed i 1995.
- 17 Den 16. marts 1995 indgik Belgacom og sagsøgeren en aftale om levering af abonnentoplysninger. Efter at have modtaget en kopi af denne aftale meddelte IBPT ved skrivelse af 24. marts 1995 sagsøgeren en midlertidig tilladelse. I skrivelsen anførtes, at bemyndigelse kunne blive endelig, når aftalens økonomiske betingelser var blevet ændret således, at de svarede til de retfærdige, rimelige og ikke-diskriminerende betingelser, som IBPT ville fastsætte.
- 18 Ved skrivelse af 29. marts 1995 opfordrede Belgacom sagsøgeren til at overholde de kontraktlige forpligtelser, der fulgte af artikel XVI, stk. 2, i aftalen af 9. maj 1984. Denne opfordringsskrivelse var ledsaget af en liste over krav, som Belgacom gjorde gældende over for sagsøgeren i henhold til nævnte artikel. Den 7. april 1995 tilsendte sagsøgeren Kommissionen denne opfordringsskrivelse.

19 Artikel XVI, stk. 2, i aftalen af 9. maj 1984 bestemte:

»Ten einde de Regie in staat te stellen de continuïteit van de uitgaven te verzekeren, dient de contractant:

- a) ten laatste één maand na de uitreikingsperiode van elk boekdeel van de 10de uitgave alle abonneebestanden, tekeningen, specificaties en andere gegevens die nodig zijn voor de publikatie en de uitreiking van de OTG en de HBG zonder enige vergoeding aan de Regie af te staan
- b) uiterlijk één maand na het uitreiken van het laatste boekdeel van de 10de uitgave zonder enige vergoeding bovendien af te staan: de licenties, voortvloeiend uit octrooien of uit soortgelijke wettelijke vormen van bescherming, naar aanleiding van werken uitgevoerd of in verband met onderhavige overeenkomst alsmede de know how nodig voor de uitgave en de uitreiking van de OTG en de HBG.«

(»Med henblik på at gøre det muligt for Régie at sikre den fortsatte udgivelse skal kontraktparten:

- a) senest en måned efter distributionen af hvert bind af den tiende udgave vederlagsfrit overdrage Régie samtlige abonnentfortegnelser, tegninger, specifikationer og andre oplysninger, som er nødvendige for udgivelsen og distributionen af den officielle telefonbog og fagbogen
- b) senest en måned efter distributionen af det sidste bind af den tiende udgave ligledes vederlagsfrit overdrage Régie: licenser hidrørende fra patenter eller tilsvarende retlig beskyttelse af arbejder udført i forbindelse med nærværende aftale

samt den nødvendige knowhow til udgivelsen og distributionen af den officielle telefonbog og fagbogen.«)

20 Den nævnte opfordring til at opfylde aftalen af 9. maj 1984 gav anledning til en tredje retssag mellem Belgacom og sagsøgeren (herefter »Belgacom's tredje søgsmål«). Den 14. april 1995 indstævnedes Belgacom sagsøgeren for præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles med henblik på foreløbigt at forpligte sagsøgeren til på grundlag af artikel XVI, stk. 2, i aftalen af 9. maj 1984 til Belgacom at overdrage nærmere bestemte oplysninger, kommerciel knowhow og intellektuelle ejendomsrettigheder. I dom af 19. juni 1995 udtalte præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles, at søgsmålet ikke opfyldte de kriterier, der gælder for foreløbige retsmidler, og frifandt sagsøgeren.

21 Efter gennemførelsen af sagen om foreløbige retsmidler indstævnedes Belgacom og BDS den 7. august 1995 sagsøgeren for præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles med krav om, at sagsøgeren dømtes til betaling af erstatning som stipuleret i artikel XVI, stk. 3, i aftalen af 9. maj 1984 for manglende opfyldelse af samme artikels stk. 2. I dom af 11. december 1996 udtalte præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles, at bestemmelsen om eneret som fastsat i aftalen af 9. maj 1984 udgjorde en tilsidesættelse af traktatens artikel 85, stk. 1, og at aftalen, idet bestemmelsen udgjorde aftalens væsensindhold, i henhold til traktatens artikel 85, stk. 2, ingen retsvirkning havde. Idet han konstaterede, at sagsanlægget ikke kunne anses for at savne rimelig grund eller havde fundet sted i skadehensigt, frifandt han ligeledes for en modpåstand fremsat af sagsøgeren. Han anførte, at den omstændighed, at Belgacom ikke havde bedømt aftalen korrekt, ikke i sig selv udgjorde en fejl, der var tilstrækkelig alvorlig til, at den kunne anses for bevis for skadehensigt.

Den administrative procedure for Kommissionen

- 22 Den 20. oktober 1994 indgav sagsøgeren en klage til Kommissionen i medfør af artikel 3 i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81, herefter »forordning nr. 17«), dels over Belgacom's adfærd, der hævdedes at være i strid med traktatens artikel 86, dels over den belgiske lovregulering, der hævdedes at være uforenelig med traktatens artikel 86 og artikel 90, stk. 1. Kommissionen opdelte klagen i to dele: Klagen over Belgacom's adfærd registreredes under nr. IV/35.268 (herefter »klage IV/35.268«) og klagen over den belgiske lovregulering registreredes under nr. 94/5103 SG(94) A/23203.
- 23 I klage IV/35.268 gjorde sagsøgeren gældende, at Belgacom havde misbrugt sin dominerende stilling og derved tilsidesat traktatens artikel 86:
- a) ved over for sagsøgerens nuværende eller potentielle kunder at udbrede falske, vildledende og fornærmelige oplysninger om sagsøgeren
 - b) ved at nægte at forsyne sagsøgeren med de nødvendige abonnentoplysninger til udarbejdelsen af telefonbøger på betingelser, der var retfærdige, rimelige og ikke var udtryk for forskelsbehandling
 - c) ved at forlange uforholdsmæssige og/eller diskriminerende priser ved salget af de nævnte abonnentoplysninger
 - d) ved at rejse søgsmål mod sagsøgeren for de belgiske domstole i skadehensigt

c) ved at kræve af sagsøgeren, at sagsøgeren skulle overlade Belgacom sin industrielle og kommercielle knowhow i henhold til kontraktlige forpligtelser mellem de to parter.

- 24 Ved skrivelse af 7. marts 1995 gav Kommissionen sagsøgeren meddelelse om dens foreløbige stillingtagen i henseende til fem punkter i klage IV/35.268 og opfordrede sagsøgeren til at fremsætte sine bemærkninger over for Kommissionen. Sagsøgeren efterkom anmodningen ved skrivelser af 6., 18., 25. og 27. april samt 16. juni 1995.
- 25 Den 6. december 1995 indgav sagsøgeren en ny klage til Kommissionen, hvilken klage registreredes under nr. 96/4067 SG(95) A19911/2, over den belgiske lovregulering vedrørende telefonbøger, idet det gjordes gældende, at den var uforenelig med traktatens artikel 59 og 90.
- 26 Den 20. december 1995 sendte Kommissionen en meddelelse af klagepunkter til Belgacom vedrørende det tredje punkt i klagen IV/35.268, dvs. vedrørende salgsprisen for abonnentoplysninger (herefter »meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995«). Denne meddelelse af klagepunkter fulgtes op af en høring den 10. april 1996. I april 1997 nåede Kommissionen til enighed med Belgacom om betingelserne for adgang til abonnentoplysninger, hvorpå sagsøgeren frafaldt dette punkt i klagen (jf. Kommissionens pressemeddelelse af 11.4.1997).
- 27 Ved skrivelse af 21. december 1995 (herefter »skrivelse af 21. december 1995«), gav Kommissionen sagsøgeren meddelelse om den endelige afvisning af det første og det andet punkt i klage IV/35.268 (jf. ovenfor, præmis 23). Afvisningen af disse punkter i klagen har ikke været genstand for søgsmål for Retten. Kommissionen gav ligeledes sagsøgeren meddelelse om afgivelsen af en meddelelse af klagepunkter over for Belgacom (jf. ovenfor, præmis 26) samt om sin foreløbige stillingtagen i henhold til artikel 6 i Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 (EFT 1963-1964, s. 42) vedrørende det fjerde og det femte punkt i klage IV/35.268 (jf. ovenfor, præmis 23).

- 28 Ved skrivelse af 9. februar 1996 fremsatte sagsøgeren over for Kommissionen sine bemærkninger til Kommissionens foreløbige stillingtagen til de to sidste punkter i klage IV/35.268 (herefter »skrivelse af 9. februar 1996«).

Den anfægtede beslutning

- 29 Ved beslutning af 21. maj 1996, der meddeltes sagsøgeren ved skrivelse af samme dag, afviste Kommissionen endeligt det fjerde og det femte punkt i klage IV/35.268 (jf. ovenfor, præmis 23) vedrørende Belgacom's søgsmål, der hævdedes at have haft skadehensigt, og kravet om opfyldelse af artikel XVI, stk. 2, i aftalen af 9. maj 1984, der indebar overdragelsen til Belgacom af sagsøgerens industrielle og kommercielle knowhow (herefter »den anfægtede beslutning«).

Søgsmål

- 30 Kommissionen har anført, at den i princippet er af den opfattelse, at »iværksættelse af et søgsmål, der er udtryk for en grundlæggende ret til domstolsprøvelse, kun kan karakteriseres som misbrug«, hvis »en virksomhed, der indtager en dominerende stilling, indleder retssager i), som ikke med rimelighed kan anses for at have til formål at gøre virksomhedens rettigheder gældende og derfor kun kan tjene til at chikanere modparten, og ii) som er rejst som led i en plan, der har som mål at eliminere konkurrencen« (den anfægtede beslutnings punkt 11).
- 31 Med hensyn til Belgacom's første modpåstand har Kommissionen redegjort for, at den i skrivelsen af 21. december 1995 har anført, at denne påstand »udgjorde et forsvar over for en beskyldning [fremsat af sagsøgeren] og derfor faktisk tog sigte på at hævde det, som Belgacom anså for en ret, som udledtes af [sagsøgerens] situation før opnåelsen af den tilladelse, som krævedes i henhold til loven«. Sagsøgeren

havde anført to argumenter heroverfor i sin skrivelse af 9. februar 1996 (den anfægtede beslutnings punkt 14 og 15).

- 32 Over for det første argument angående det forhold, at sagsøgerens manglende mulighed for at opnå en tilladelse fra IBPT skyldtes den tarifpraksis hos Belgacom, der var genstand for Kommissionens meddelelse af klagepunkter af 20. december 1995, har Kommissionen anført, at »meddelelsen af klagepunkter angår en praksis vedrørende uforholdsmæssige og diskriminerende priser, der stadig eksisterer, mens [sagsøgeren] i mellemtiden har opnået en tilladelse. Det følger heraf, at den hævdede manglende mulighed for [sagsøgeren] for at opnå en tilladelse ikke er en konsekvens af den praksis, der er genstand for Kommissionens meddelelse af klagepunkter over for Belgacom« (den anfægtede beslutnings punkt 15 og 16).
- 33 Over for det andet argument angående den omstændighed, at Kommissionen ikke havde undersøgt foreneligheden med traktaten og navnlig dens artikel 59, 86 og 90 af den lovgivningsmæssige ramme, inden for hvilken Belgacom's søgsmål blev rejst, har Kommissionen anført, at argumentet angår den belgiske stats retsakter og ikke Belgacom's praksis, hvorfor Belgacom med rette kunne henvise hertil i forbindelse med sine søgsmål, så længe den nævnte lovgivning ikke var kendt ugyldig af en hertil kompetent domstol (den anfægtede beslutnings punkt 15 og 17).
- 34 I øvrigt har Kommissionen konstateret, at dersom Belgacom's søgsmål virkelig var en del af en bevidst strategi til elimination af konkurrencen, ville Belgacom ikke have afventet et søgsmål fra sagsøgeren for at gøre sine krav gældende i form af en modpåstand. Belgacom ville have sagsøgt sagsøgeren direkte (den anfægtede beslutnings punkt 18).

- 35 Med hensyn til Belgacom's anden modpåstand har Kommissionen ligeledes oplyst, at den i sin skrivelse af 21. december 1995 har anført, at påstanden var et middel til forsvar over for sagsøgerens beskyldning og tog sigte på at hævde det, som Belgacom anså for en ret, som i dette tilfælde udledtes af den retstilstand, som herskede i Belgien før udstedelsen af den kongelige anordning af 15. juli 1994. I sin skrivelse af 9. februar 1996 havde sagsøgeren anført to argumenter heroverfor (den anfægtede beslutnings punkt 19).
- 36 Over for det første argument om, at traktatens artikel 86 påtvang Belgacom at levere abonnentoplysningerne, har Kommissionen anført, at traktatens artikel 86 isoleret betragtet alene kunne forpligte en virksomhed i dominerende stilling til at levere oplysningerne til en anden virksomhed, hvis denne faktisk ville kunne benytte oplysningerne i forbindelse med en erhvervsmæssig virksomhed. Da der ikke forelå en anordning, der præciserede betingelserne for at drive virksomhed som udgiver af telefonbøger, ville sagsøgeren ikke have kunnet benytte de krævede oplysninger, selv hvis de var blevet givet af Belgacom, uden at overtræde belgisk lov. Selv om det skyldtes den belgiske stats passivitet, at det var umuligt at drive virksomhed som udgiver af telefonbøger, idet der ikke i rette tid var udstedt nogen anordning, der regulerede denne aktivitet, kunne Belgacom med føje henholde sig hertil under sine søgsmål, så længe manglen på en gennemførelsesregulering ikke var blevet sanktioneret af en kompetent domstol (den anfægtede beslutnings punkt 20 og 21).
- 37 Det andet argument om, at Belgacom's nægtelse af at levere oplysningerne ikke kunne være i overensstemmelse med et ønske om at forsvare sine rettigheder, idet leveringen af oplysningerne ikke ville berøre Belgacom's ret til at drive virksomhed som udgiver af telefonbøger i henhold til artikel 113 i loven af 21. marts 1991, har Kommissionen besvaret således, at selv om Belgacom's levering af oplysninger til sagsøgeren ikke ville skade Belgacom's ret til at udøve den nævnte virksomhed »kunne Belgacom med føje befrygte, [at sagsøgeren] ville benytte abonnentoplysningerne til at hverve kunder på markedet for annoncering via telefonbøger, hvilket ville have påvirket Belgacom's lovbestemte monopol på dette marked« (den anfægtede beslutnings punkt 20 og 22).

- 38 I øvrigt har Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 23 gentaget det, den havde konstateret i beslutningens punkt 18 (jf. ovenfor, præmis 34).
- 39 For så vidt angår Belgacom's tredje søgsmål angående sagsøgerens manglende overholdelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 har Kommissionen oplyst, at den i sin skrivelse af 21. december 1995 har anført, at Belgacom's søgsmål havde til formål at forsvare det, Belgacom anså for en ret i henhold til kontraktmæssige forpligtelser, som sagsøgeren havde påtaget sig (den anfægtede beslutnings punkt 24).
- 40 I sin skrivelse af 9. februar 1996 havde sagsøgeren fremført det argument, at Belgacom's søgsmål, der sigtede mod at gennemføre krav, der overskred grænserne for de kontraktmæssige forpligtelser, der bandt parterne, i sig selv gik ud over det, der kunne anses for et retmæssigt forsvar af en ret, som Belgacom havde i henhold til de påtagne forpligtelser. Kommissionen har anført, at sagsøgeren ikke havde fremført noget faktisk eller retligt forhold, der viste, hvorledes Belgacom's krav skulle gå ud over det, der var fastsat i aftalen af 9. maj 1984 (den anfægtede beslutnings punkt 25 og 26).
- 41 Som konklusion har Kommissionen konstateret, at Belgacom's krav under de tre søgsmål ikke udgjorde et misbrug i traktatens artikel 86's forstand, da de med rimelighed kunne anses for at have været fremført med henblik på at gøre Belgacom's rettigheder gældende (den anfægtede beslutnings punkt 27).
- 42 I øvrigt har Kommissionen understreget, at Belgacom's krav under de to første søgsmål blev gjort gældende i form af modpåstande, der gjorde det muligt for Belgacom at forsvare sine rettigheder, og ikke under selvstændige søgsmål med det sigte at chikanere sagsøgeren, hvorfor de ikke kan have været iværksat som led i en plan, der havde til formål at eliminere konkurrencen. De kunne således ikke have udgjort et misbrug i traktatens artikel 86's forstand (den anfægtede beslutnings punkt 28).

Krav om opfyldelse af en kontrakt

- 43 Kommissionen har konstateret, at Belgacom's krav vedrørende artikel XVI, stk. 2, i aftalen af 9. maj 1984 drejer sig om opfyldelsen af en kontrakt, ikke om indgåelsen. Kommissionen har oplyst, at den i sin skrivelse af 21. december 1995 har anført, at et krav om opfyldelse af en kontrakt ikke i sig selv kan udgøre et misbrug i traktatens artikel 86's forstand. Sagsøgeren havde heroverfor anført tre argumenter i sin skrivelse af 9. februar 1996 (den anfægtede beslutnings punkt 30, 31 og 32).
- 44 Over for det første argument om, at sondringen mellem indgåelsen og opfyldelsen af en kontraktbestemmelse ikke kan opretholdes i forbindelse med anvendelsen af traktatens artikel 86, har Kommissionen anført, at begrebet misbrug i den nævnte artikels forstand er et objektive begreb, der navnlig indbefatter adfærd, som er skadelig for konkurrencestrukturen. Et krav om opfyldelse af en kontrakt tilføjer imidlertid intet til de virkninger, der følger af dens indgåelse, som indbefatter, at dens underskrivere opfylder den, eller i mangel heraf, at den part, der søger at forsvare sine rettigheder, kræver opfyldelse. Det ville forholde sig anderledes, hvis et sådant krav gik ud over kontraktens rammer og kunne have en særlig indvirkning på konkurrencestrukturen. Kommissionen har konstateret, at sagsøgeren ikke har fremført noget faktisk eller retligt forhold, der viser, at Belgacom's krav havde en særlig indvirkning på konkurrencestrukturen, der var videregående end de virkninger, som parterne kunne forvente på grundlag af aftalen af 9. maj 1984 (den anfægtede beslutnings punkt 32, 33 og 34).
- 45 Over for det andet argument om, at formålet med Belgacom's krav var at udelukke sagsøgeren fra markedet for telefonbøger, har Kommissionen konstateret, at sagsøgeren ikke har fremført noget faktisk eller retligt forhold, der viser, hvorledes Belgacom's krav ikke skulle have til formål at forsvare de rettigheder, denne virksomhed havde fået tillagt ved aftalen af 9. maj 1984. Den omstændighed, at kravet, hvis det blev gennemført, ville have de virkninger på konkurrencen på telefonbogsmarkedet, som sagsøgeren har beskrevet, ville være en konsekvens af de omstændigheder, hvorunder kontrakten blev indgået, på et tidspunkt, da udgivelsen af telefonbøger var en virksomhed, der var genstand for en eneret forbeholdt Belgacom (den anfægtede beslutnings punkt 32 og 35).

46 Over for det tredje argument om, at Kommissionen har tilsidesat traktatens artikel 89 ved ikke at gennemføre en undersøgelse vedrørende foreneligheden af aftalen af 9. maj 1984 med traktatens artikel 85 og 86, har Kommissionen anført, at den intetsteds har anført sin stillingtagen til den nævnte aftales forenelighed med traktatens artikel 85 og 86. Kommissionen har præciseret, at den anfægtede beslutning på ingen måde afskærer den fra eventuelt at indlede en procedure i så henseende, ligesom den på ingen måde forhindrer sagsøgeren i at indgive klage på dette punkt over den nævnte aftale i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17 (jf. den anfægtede beslutnings punkt 32-36).

Retsforhandlingerne

47 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 22. juli 1996 har sagsøgeren anlagt nærværende sag.

48 Den 6. december 1996 har Belgacom anmodet om tilladelse til at indtræde i sagen til støtte for Kommissionens påstande. Anmodningen blev imødekommet ved kendelse afsagt af formanden for Rettens Fjerde Udvidede Afdeling den 19. februar 1997.

Parternes påstande

49 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutning annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

50 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

51 Belgacom, der er indtrådt i sagen til støtte for Kommissionens påstande, har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionen frifindes.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Realiteten

52 Sagsøgeren har anført syv anbringender til støtte for sin påstand. Ved det første anbringende gøres det gældende, at der foreligger et åbenbart urigtigt skøn vedrørende Belgacom's tarifpraksis, hvilket fører til en utilstrækkelig begrundelse af den anfægtede beslutning. Ved det andet anbringende gøres det gældende, at der foreligger et åbenbart urigtigt skøn vedrørende den belgiske lovgivning om udgivelse af telefonbøger. Ved det tredje anbringende gøres det gældende, at der foreligger en fejl i forbindelse med vurderingen af Belgacom's rettigheder. Ved det fjerde anbringende gøres det gældende, at der foreligger et åbenbart urigtigt skøn i forbindelse med bedømmelsen af Belgacom's nægtelse af at levere abonnentoplysninger. Ved det femte anbringende gøres det gældende, at der foreligger et åbenbart urigtigt skøn med hensyn til Belgacom's strategi med henblik på at udmanøvrere sagsøgeren. Ved det sjette anbringende gøres det gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af traktatens artikel 190 med hensyn til afvisningen af den del af klage IV/35.268, der angår Belgacom's tredje søgsmål. Ved det syvende anbringende gøres det gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af traktatens artikel 86 i henseende til kvalifikationen af kravet om opfyldelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984.

- 53 De fem første anbringender angår Belgacom's to modpåstande, det sjette anbringende vedrører Belgacom's tredje søgsmål og det syvende anbringende drejer sig om kravet om opfyldelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984.
- 54 De seks første anbringender rejser således spørgsmålet om, hvorvidt den omstændighed, at en virksomhed, der indtager en dominerende stilling på et nærmere bestemt marked, indleder et søgsmål mod en konkurrerende virksomhed på dette marked, kan udgøre et misbrug efter traktatens artikel 86.
- 55 For det første har Kommissionen i denne henseende anført, at den med henblik på at kunne fastslå de tilfælde, i hvilke et sådant søgsmål er udtryk for misbrug, i den anfægtede beslutning har opstillet to kumulative kriterier. Søgsmålet skal for det første ikke med rimelighed kunne antages at skulle tjene til at gøre den berørte virksomheds rettigheder gældende og skal følgelig kun tjene til at chikanere modparten, og for det andet skal det være udtænkt som led i en plan, der har som formål at eliminere konkurrencen (herefter »Kommissionens kumulative kriterier« eller »de to kumulative kriterier«).
- 56 Det første af de to kriterier betyder ifølge Kommissionen, at søgsmålet ud fra en objektiv betragtning klart skal være uden ethvert grundlag. Det andet henviser til, at søgsmålet skal tage sigte på at eliminere konkurrencen. De to kriterier skal begge være opfyldt, for at et misbrug kan konstateres. Iværksættelse af et grundløst søgsmål kan ikke i sig selv udgøre en overtrædelse af traktatens artikel 86, medmindre søgsmålet har et konkurrencebegrænsende formål. Tilsvarende kan et søgsmål, der med rimelighed kan anses for et forsøg på at gøre rettigheder gældende over for konkurrenter, ikke udgøre et misbrug, uanset om det kan være led i en plan til elimination af konkurrencen.

- 57 For det andet fremgår det af sagen, at sagsøgeren rejser kritik af anvendelsen af de to kumulative kriterier i den foreliggende sag uden dog at rejse tvivl om kriteriernes forenelighed som sådan med traktatens artikel 86.
- 58 Uden at det er fornødent for Retten at udtale sig om grundlaget for Kommissionens valg af kriterier i den anfægtede beslutning, skal Retten herefter i den foreliggende sag afgøre, om Kommissionen har anvendt de to kumulative kriterier korrekt.
- 59 I denne henseende kan det konstateres, at sagsøgeren ved de fire første anbringender søger at vise, at det første af de to kumulative kriterier var opfyldt, og ved det femte, at det andet kriterium også var det. Da de to kriterier er kumulative, er det kun nødvendigt at behandle det femte anbringende, hvis Rettens behandling af de fire første anbringender fører til den konklusion, at det første kriterium faktisk var opfyldt.
- 60 Før behandlingen af de forskellige anbringender påbegyndes, skal tre forhold fremdrages. For det første er det vigtigt at understrege, som Kommissionen med rette har gjort det, at muligheden for at kunne gøre sine rettigheder gældende ved domstolene og den domstolsprøvelse, dette indebærer, er udtryk for et almindeligt retsprincip, der ligger til grund for medlemsstaternes fælles forfatningstraditioner, og som ligeledes har fundet udtryk i artikel 6 og 13 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder af 4. november 1950 (jf. Domstolens dom af 15.5.1986, sag 222/84, Johnston, Sml. s. 1651, præmis 17 og 18). Da adgangen til domstolene er en grundlæggende ret til et almindeligt retsprincip, der skal tjene til at opretholde respekten for loven, er det kun under helt ekstraordinære omstændigheder, at iværksættelse af et søgsmål kan udgøre et misbrug af dominerende stilling i traktatens artikel 86's forstand.
- 61 Herefter bemærkes, at de to kumulative kriterier udgør en undtagelse til hovedreglen om adgang til domstolene, hvorfor de må fortolkes og anvendes indskræn-

kende, således at anvendelsen af det almindelige princip ikke bringes i fare (jf. navnlig Rettens dom af 5.3.1997, sag T-105/95, WWF UK mod Kommissionen, Sml. II, s. 313, præmis 56).

- 62 Endelig bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at den legalitetskontrol, Retten skal foretage, når Kommissionen har besluttet at henlægge en klage indgivet i medfør af artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 17 uden at gennemføre en undersøgelse, må have til formål at efterprøve, om den anfægtede beslutning er truffet på grundlag af urigtige faktiske omstændigheder, samt om den er behæftet med en retsvildfarelse, et åbenbart fejlskøn eller magtfordrejning (jf. Rettens dom af 18.5.1994, sag T-37/92, BEUC og NCC mod Kommissionen, Sml. II, s. 285, præmis 45).

Det første anbringende om, at der foreligger et åbenbart urigtigt skøn vedrørende Belgacom's tarifpraksis, hvilket fører til en utilstrækkelig begrundelse af den anfægtede beslutning

Parternes argumenter

- 63 Sagsøgeren har anført, at virksomheden i klage IV/35.268 gjorde gældende, at Belgacom havde søgt at standse sagsøgerens erhvervmæssige aktivitet ved at anmode Tribunal de commerce de Bruxelles om på grundlag af belgisk lovgivning om udgivelse af telefonbøger — hvilken lovgivning i øvrigt er uforenelig med fællesskabsretten — at pålægge sagsøgeren at ophøre med at tegne annoncer og sælge annonceplads til 1995/96-udgaven af sagsøgerens fagbøger, idet det foreholdtes sagsøgeren, at vedkommende ikke havde opnået den tilladelse fra IBPT til udgivelse af telefonbøger, som var krævet i henhold til artikel 113, stk. 2, i 1991-loven. I skrivelsen af 21. december 1995 havde Kommissionen svaret, at Belgacom's første modpåstand ikke udgjorde et misbrug, eftersom sidstnævnte blot havde gjort en ret gældende, »som udledtes af [sagsøgerens] situation før opnåelsen af den tilladelse, som krævedes i henhold til loven«. Sagsøgeren har videre anført, at virksomheden i skrivelsen af 9. februar 1996 havde repliceret, at Kommissionen ved at ind-

tage sådan holdning ganske så bort fra den omstændighed, at Belgacom's tarifpraksis i starten hindrede sagsøgeren i at opnå tilladelse, og at den nævnte praksis blev genstand for en grundig behandling i meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995.

64 Kommissionens svar i punkt 16 i den anfægtede beslutning (jf. ovenfor, præmis 32) grundes på en urigtig vurdering af de faktiske forhold. Sagsøgeren har for det første anført, at den oprindelige tarifpraksis, der fik sagsøgeren til ikke at indgå aftale med Belgacom, nemlig 200 BEF pr. abonnentoplysning plus 34% af omsætningen vedrørende den bemyndigedes indtægter fra annoncer, ikke længere var gældende på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning, og heller ikke var den, der var genstand for den aftale, som Belgacom den 16. marts 1995 indgik med sagsøgeren, hvilken aftale gjorde det muligt for sagsøgeren at opnå tilladelse fra IBPT. Sagsøgeren har for det andet anført, at Kommissionen i meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995 fandt tarifferne efter Belgacom's oprindelige praksis uforholdsmæssigt høje og urimelige. Da det netop var denne praksis, der forhindrede sagsøgeren i at opnå tilladelse fra IBPT, slutter sagsøgeren, at det var med urette, at Kommissionen i punkt 16 i den anfægtede beslutning konkluderede, at Belgacom's tarifpraksis, som var genstand for meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995, ikke havde nogen forbindelse med sagsøgerens manglende muligheder for at opnå en sådan tilladelse.

65 Denne fejlagtige bedømmelse af forholdene har forhindret sagsøgeren i at få kendskab til de grunde, der førte til, at Kommissionen forkastede sagsøgerens hovedargument om, at Belgacom's tarifpraksis forhindrede sagsøgeren i at opnå en tilladelse, og følgelig gjorde det muligt for Belgacom at anmode præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles om at forbyde sagsøgeren at udøve sin virksomhed som udgiver af telefonbøger, under anbringende af at sagsøgeren udøvede ulovlig virksomhed i form af annoncetegning og salg. Den faktisk urigtige bedømmelse af dette argument indvirkede således også på begrundelsen for den anfægtede beslutning. Med andre ord søgte Belgacom ad rettens vej at tvinge sagsøgeren til at afbryde sin virksomhed ved at udnytte sagsøgerens nægtelse af at betale en uforholdsmæssig pris for abonnentoplysningerne. Kommissionens holdning er i øvrigt selvmodsigende, idet Kommissionen angreb Belgacom's urimelige tarifpraksis, men ikke anfægtede den urimelige og skadegørende procedure, der var knyttet hertil.

- 66 Kommissionen har anført, at den i den anfægtede beslutning klart har beskrevet grundene til afvisningen af klage IV/35.268. Kommissionen har således anført, at den i den anfægtede beslutnings punkt 11 har opstillet to kumulative kriterier, der skal være opfyldt, for at et søgsmål iværksat af en virksomhed i dominerende stilling anses for at indebære et misbrug. I punkt 14 har den anført grundene til, at det første kriterium ikke var opfyldt i det foreliggende tilfælde, og i punkt 18 grundene til, at det andet ikke var det.
- 67 I den anfægtede beslutning har Kommissionen ligeledes anført, at Belgacom's påberåbelse i forbindelse med den første modpåstand af sagsøgerens manglende tilladelse med rimelighed kunne anses for et forsøg fra Belgacom's side på at gøre denne virksomheds rettigheder gældende, og at det første kriterium for at fastslå, at der forelå en overtrædelse af traktatens artikel 86 herefter ikke var opfyldt. Grundene til, at sagsøgeren ikke havde tilladelsen, udgjorde et særskilt problem. Under alle omstændigheder, hævder Kommissionen, svarede den udtrykkeligt på anklagen om selvmodsigelse, idet det anførtes, at den tarifpraksis, der var genstand for meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995, stadig var gældende, da den anfægtede beslutning blev vedtaget, hvilket ikke forhindrede sagsøgeren i at opnå en tilladelse hos IBPT. Sagsøgerens anbringende om, at man kun havde kunnet indgå en aftale med Belgacom på grundlag af en ændret tarifpraksis, er uden betydning for Kommissionens argument. Denne tarifpraksis var stadig genstand for en meddelelse af klagepunkter på det tidspunkt, da den anfægtede beslutning blev vedtaget, og udgjorde et misbrug.

Rettens bemærkninger

- 68 Det første anbringende indeholder i realiteten to led, hvoraf det første angår spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger et åbenbart urigtigt skøn, og det andet drejer sig om, hvorvidt der er tale om en utilstrækkelig begrundelse.

- 69 Med hensyn til første led har sagsøgeren i det væsentlige gjort gældende, at punkt 16 i den anfægtede beslutning støttes på et åbenbart urigtigt skøn. I denne henseende bemærkes først, at Retten må forkaste sagsøgerens argument om, at Kommissionen med urette konkluderede, at den tarifpraksis, der var genstand for meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995, var uden forbindelse med sagsøgerens manglende mulighed for at opnå en tilladelse.
- 70 Den tarifpraksis, der var genstand for meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995, var både den, der blev offentliggjort i *Moniteur belge* den 24. september 1994, nemlig 200 BEF pr. abonnentoplysning plus 34% af omsætningen fra reklameindtægter, som den bemyndigede indtjente, og den, der blev offentliggjort i *Moniteur belge* den 20. juni 1995, nemlig 67 BEF pr. abonnentoplysning plus 16% af omsætningen fra reklameindtægter, som den bemyndigede indtjente (jf. ovenfor, præmis 15). Sagsøgeren indgik aftale med Belgacom den 16. marts 1995, og IBPT meddelte ved skrivelse af 24. marts 1995 sagsøgeren, at sagsøgeren fik en midlertidig tilladelse (jf. ovenfor, præmis 17). Det følger heraf, at den tarifpraksis, der var genstand for meddelelsen af klagepunkter af 20. december 1995, ikke forhindrede sagsøgeren i at opnå en tilladelse, der gjorde det muligt for virksomheden at udgive sine telefonbøger.
- 71 For det andet bemærkes, at sagsøgerens argument om, at Kommissionen ikke har taget hensyn til, at sagsøgerens manglende tilladelse netop skyldtes Belgacom's urimelige tarifpraksis, ikke kan tiltrædes.
- 72 Ifølge det første af de to kumulative kriterier, som Kommissionen har anført i den anfægtede beslutning, kan et søgsmål kun anses for at være misbrug i traktatens artikel 86's forstand, hvis det ikke med rimelighed kan antages at tage sigte på at varetage rettigheder, der tilkommer den pågældende virksomhed, og således kun kan tjene til at chikanere modparten. Det er således de forhold, som forelå på tidspunktet for søgsmålets iværksættelse, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om kriteriet er opfyldt.

- 73 Hertil kommer, at der ved anvendelsen af det nævnte kriterium ikke er tale om at afgøre, om de rettigheder, som virksomheden gjorde gældende på det tidspunkt, da den indledte sit søgsmål, faktisk eksisterede eller kunne gennemføres, men om at fastlægge, om et sådant søgsmål havde til formål at gøre rettigheder gældende, som virksomheden på dette tidspunkt med rimelighed kunne antage at have. Det fremgår af den sidste del af dette kriteriums ordlyd, at kriteriet kun er opfyldt, når det iværksatte søgsmål ikke havde dette formål, hvilket er det eneste tilfælde, i hvilket det kan fastslås, at søgsmålet kun havde til formål at chikanere modparten.
- 74 Efter artikel 113, stk. 2, i 1991-loven var det imidlertid alene Belgacom og de, der havde tilladelse fra IBPT, som havde ret til at udgive telefonbøger. Ifølge den kongelige anordning af 15. juli 1994 blev tilladelsen givet i form af en erklæring udstedt af IBPT, hvorved det attesteres, at der er overensstemmelse mellem anordningen og den endelige tekst til en aftale mellem Belgacom og den pågældende om levering af abonnentoplysninger. Det tilkom Belgacom at fastsætte betingelserne for adgang til abonnentoplysningerne, som skulle være retfærdige, rimelige og ikke indebære forskelsbehandling (jf. ovenfor, præmis 4 og 5).
- 75 I denne henseende bemærkes, at Belgacom den 24. september 1994 i *Moniteur belge* offentliggjorde en meddelelse om betingelserne for adgang til abonnentoplysninger, hvorefter der var fastsat en månedlig afgift på 200 BEF pr. abonnentoplysning plus 34% af omsætningen fra reklameindtægter, som den bemyndigede indtjente, at IBPT først den 20. april 1995 anbefalede Belgacom at ændre den til 67 BEF pr. abonnentoplysning plus 16% af omsætningen fra reklameindtægter, som den bemyndigede indtjente, hvilket Belgacom gjorde ved meddelelse offentliggjort i *Moniteur belge* den 20. juni 1995, og at Belgacom's første modpåstand blev forkastet ved dom afsagt af præsidenten for Tribunal de commerce de Bruxelles den 5. oktober 1994.
- 76 Under sådanne omstændigheder ville undersøgelsen af spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgerens manglende tilladelse skyldtes Belgacom's tarifpraksis, ikke have kunnet vise, at Belgacom's første søgsmål ikke havde til formål at gøre gældende, hvad Belgacom på tidspunktet for søgsmålets iværksættelse med rimelighed kunne anse

for sin ret, og at det nævnte søgsmål således alene tjente til at chikanere sagsøgeren. Dette spørgsmål var herefter uden betydning for afgørelsen af, om det første kriterium var opfyldt. Følgelig var det omfattet af sagens realitet, der henhørte under den nationale domstol, for hvilken sagsøgerens første søgsmål var indbragt.

- 77 Da sagsøgeren ikke har bevist det hævdede åbenbare urigtige skøn, skal første led af dette anbringende forkastes.
- 78 I anbringendets andet led har sagsøgeren gjort gældende, at den anfægtede beslutning er utilstrækkeligt begrundet.
- 79 Det fremgår af fast retspraksis, at en individuel afgørelses begrundelse dels skal gøre det muligt for adressaten at gøre sig bekendt med grundene for den trufne foranstaltning med henblik på i givet fald at kunne gøre sine rettigheder gældende og afgøre, om afgørelsen er rigtig, dels skal gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres kontrol. I så henseende er Kommissionen ikke forpligtet til i begrundelsen for de beslutninger, den må træffe for at sikre anvendelsen af konkurrencereglerne, at tage stilling til alle de argumenter, som de berørte parter har gjort gældende til støtte for deres anmodning. Det er tilstrækkeligt, at Kommissionen redegør for de faktiske og retlige betragtninger, der har været af væsentlig betydning for afgørelsen (jf. Rettens dom af 18.9.1996, sag T-387/94, Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 961, præmis 103 og 104).
- 80 Det må i denne forbindelse konstateres, at Kommissionen i den anfægtede beslutning har opstillet to kumulative kriterier, der gør det muligt at fastslå, om der foreligger en adfærd med karakter af misbrug hos en virksomhed i dominerende stilling i forbindelse med et søgsmål (punkt 11), at Kommissionen har anført, at den fandt, at det første af de to kumulative kriterier ikke var opfyldt, for så vidt som Belgacom's første modpåstand »faktisk tog sigte på at hævde det, som Belgacom anså for en ret, som udledtes af [sagsøgerens] situation før opnåelsen af den tilladelse, som krævedes i henhold til loven« (punkt 14), og at Kommissionen havde

svaret på sagsøgerens argument om, at Kommissionens holdning, således som den kom til udtryk i skrivelsen af 21. december 1995, skulle være selvmodsigende (punkt 16).

81 Den anfægtede beslutning angiver altså de omstændigheder, på grundlag af hvilke Kommissionen har taget stilling, og gør det således muligt for sagsøgeren at anfægte grundlaget for denne del af den anfægtede beslutning, og for Retten at udøve sin legalitetskontrol. Denne del af anbringendet må således ligeledes forkastes.

82 Det følger heraf, at det første anbringende må forkastes.

Det andet anbringende om, at der foreligger et åbenbart urigtigt skøn vedrørende den belgiske lovgivning om udgivelse af telefonbøger

Parternes argumenter

83 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen har udøvet et åbenbart urigtigt skøn ved at støtte beslutningen på en konklusion, som kun kunne være draget ved afslutningen af en forskriftsmæssig undersøgelse af sagsøgerens klager over den belgiske lovgivning om udøvelsen af virksomhed som udgiver af telefonbøger.

84 Sagsøgeren har i denne forbindelse henvist til, at Kommissionen i punkt 17 og 21 i den anfægtede beslutning har konkluderet, at Belgacom i forbindelse med søgsmålene med føje kunne påberåbe sig de belgiske regler, også selv om de ikke var komplette, så længe de ikke var erklæret ugyldige af en kompetent myndighed. Kommissionen undlod imidlertid at foretage en videregående undersøgelse af

sagsøgerens klager nr. 94/5103 SG(94) A/23203 og 96/4067 SG(95) A/19911/2 over de nævnte regler (jf. ovenfor, præmis 22 og 25), selv om sagsøgeren i sin klage og i sin skrivelse af 9. februar 1996 klart havde angivet, at en sådan undersøgelse ville vise, at Belgacom ikke kunne støtte nogen af sin krav på disse regler.

- 85 Sagsøgeren har videre anført, at Kommissionen ikke kunne konkludere, at den belgiske lovgivning tillagde Belgacom rettigheder, som denne virksomhed kunne påberåbe sig for domstolene, så længe den ikke havde undersøgt nævnte lovgivning med henblik på at sikre sig, at den gav de nævnte rettigheder i det mindste et skær af eksistens. Ved at handle, som den har gjort, har Kommissionen ikke opfyldt sin pligt til at foretage en nøje undersøgelse af de faktiske og retlige forhold, som sagsøgeren har bragt til dens kundskab (jf. Rettens dom af 18.9.1992, sag T-24/90, Automec mod Kommissionen, Sml. II, s. 2223, præmis 79, og af 29.6.1993, sag T-7/92, Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 669, præmis 34). Retten anvendte denne grundsætning i sin dom af 18. september 1995 (sag T-548/93, Ladbroke Racing mod Kommissionen, Sml. II, s. 2565, præmis 50), hvor Retten udtalte, at spørgsmålet om, hvorvidt en national lovbestemmelse er forenelig med fællesskabsretten, kan udgøre et element af betydning for sagen.
- 86 Det centrale element i det misbrug, der kom til udtryk gennem Belgacom's to modpåstande, består i, at den belgiske lovgivning ikke gav noget som helst grundlag for Belgacom's krav. For det første havde Belgacom ikke ret til at påtvinge uforholdsmæssige og diskriminerende priser, men kunne gøre det på grund af lakunerne i lovgivningen, og for det andet havde Belgacom ikke ret til at nægte at give sine abonnentoplysninger fra sig, men forsøgte at skjule sig bag den manglende gennemførelsesanordning for at beskytte sine monopolrettigheder til erhvervsvirksomhed vedrørende telefonbøger, hvilke rettigheder var afskaffet ved artikel 45 i loven af 24. december 1993. Belgacom's urimelige og konkurrencebe-grænsende holdning blev forstærket ved ikrafttrædelsen af anordningen af 15. juli 1994, næsten ni måneder efter kundgørelsen af loven af 24. december 1993. Den belgiske lovgivnings uforenelighed med fællesskabsretten udgør således et element af betydning for klage IV/35.268, som Kommissionen i overensstemmelse med retspraksis skulle have taget i betragtning.

- 87 Med hensyn nærmere til den anden modpåstand fremgår det klart af den anfægtede beslutnings punkt 21, at Kommissionen undlod fuldt ud at undersøge, hvad udstedelsen af anordningen af 15. juli 1994 eller det midlertidige fravær af en sådan anordning indebar. Kommissionen anerkendte utvetydigt, at sagsøgeren havde været forhindret i at udføre sine aktiviteter, ikke fordi der i belgisk lovgivning var tillagt Belgacom en eneret, men fordi den nævnte lovgivning var ufuldstændig. Alligevel konkluderede Kommissionen, at Belgacom med rette kunne påberåbe sig denne lakune i lovgivningen under sine søgsmål.
- 88 Sagsøgeren har bemærket, at Kommissionen hævder, at afgørelsen af, hvorvidt et søgsmål udgør misbrug, ikke afhænger af, om kravet er juridisk rigtigt eller ej. Kommissionen begrundede imidlertid sin afvisning af, i forbindelse med sin undersøgelse af Belgacom's krav karakter af misbrug, at undersøge belgisk lovgivnings forenelighed med fællesskabsretten med de nationale domstoles undersøgelse af søgsmålets rigtighed. Sagsøgeren udleder heraf, at dette ifølge Kommissionen betyder, at man først må undersøge søgsmålets rigtighed, for at den nationale retstilstands uforenelighed med fællesskabsretten kan tjene som indicium for et søgsmåls karakter af misbrug. Denne konklusion støttes på en urigtig anvendelse af de kriterier, som Kommissionen har opstillet med henblik på at fastslå et søgsmåls karakter af misbrug efter traktatens artikel 86. Mens en afgørelse af et sådant søgsmåls rigtighed angår spørgsmålet om, hvorvidt den nationale lovgivning tillægger den krævede ret, angår afgørelsen af, om søgsmålet har karakter af misbrug, spørgsmålet om, hvorvidt den nævnte nationale lovgivning giver den krævede ret et skær af eksistens. Samtlige retlige og faktiske omstændigheder, herunder national rets forenelighed med fællesskabsretten, kan være af betydning for afgørelsen af, om der foreligger en ret eller et skær af ret.
- 89 Kommissionen har heroverfor anført, at den ikke i den anfægtede beslutning har antaget, at afgørelsen af, om et søgsmål iværksat af en virksomhed i dominerende stilling havde karakter af misbrug, afhang af, om søgsmålet var juridisk rigtigt eller ej, men derimod af, om de to kriterier anført i den anfægtede beslutnings punkt 11 var opfyldt. I øvrigt havde Kommissionen bemærket, at sagsøgerens påstand om, at den lovgivningsmæssige ramme for Belgacom's søgsmål ikke var blevet undersøgt, angik retsakter udstedt af den belgiske regering og ikke Belgacom's praksis.

Kommissionen konstaterede, at Belgacom's påberåbelse i forbindelse med sine modpåstande af en national retsregel, der ikke var erklæret ugyldig, med rimelighed kunne anses for et forsøg fra Belgacom's side på at gøre sine rettigheder gældende, og ikke var del af en plan, der tog sigte på at eliminere en konkurrent.

- 90 Kommissionen har ikke anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at indtage denne holdning uden selv at undersøge belgisk lovgivnings forenelighed med fællesskabsretten. Sagsøgerens første søgsmål blev indbragt for en national domstol, der selv har kompetence til at undersøge national rets forenelighed med EF-traktaten (jf. Domstolens dom af 28.2.1991, sag C-234/89, *Delimitis*, Sml. I, s. 935, præmis 45, og Rettens dom af 18.9.1996, sag T-353/94, *Postbank mod Kommissionen*, Sml. II, s. 921, præmis 65, 66 og 67). Kommissionen har i øvrigt understreget, at Cour d'appel de Bruxelles fandt, at den belgiske lovgivning var stridende mod traktatens artikel 86 og 90, og forkastede Belgacom's modpåstand.
- 91 Belgacom har gjort gældende, at Kommissionen ikke var forpligtet til at konstatere, at belgisk lovgivning end ikke indeholdt elementer, der pegede i retning af, at Belgacom tilsyneladende havde en ret, idet Kommissionen i så fald nødvendigvis måtte udtale sig om realiteten og om fortolkningen af bestemmelser i national ret, hvis eksistens sagsøgeren ikke har bestridt. Hvis Kommissionen havde antaget, at Belgacom's adfærd udgjorde et misbrug, ville dette i øvrigt have indebåret, at Kommissionen foretog en vurdering af den måde, hvorpå den belgiske regering havde iværksat en retsakt udstedt af det belgiske parlament, en vurdering som Kommissionen kun kan foretage inden for rammerne af traktatens artikel 90, stk. 1, i forbindelse med en procedure iværksat over for Kongeriget Belgien på grundlag af traktatens artikel 90, stk. 3.

Rettens bemærkninger

- 92 I henhold til artikel 113, stk. 2, i 1991-loven, havde, foruden Belgacom, kun de, der havde opnået IBPT's tilladelse, ret til at udgive telefonbøger, på de nærmere betin-

gelsler, der var fastsat ved anordning. Det er ubestridt, at en sådan tilladelse ikke kunne gives, før den retsakt, der fastsatte disse betingelser, var trådt i kraft. Denne retsakt, anordningen af 15. juli 1994, trådte i kraft den 26. august 1994 (jf. ovenfor, præmis 4 og 5). Før denne dato indebar belgisk lovgivning altså, at ingen kunne opnå den nødvendige tilladelse til at udgive telefonbøger, og følgelig at Belgacom efter loven alene havde retten til at udgive sådanne telefonbøger.

93 Herefter må Belgacom's to første søgsmål anses for at have taget sigte på at gøre det gældende, som Belgacom, da virksomheden iværksatte søgsmålene, på grundlag af den belgiske lovgivning om udgivelse af telefonbøger med rimelighed kunne anse for rettigheder. Som følge heraf var det første af Kommissionens to kumulative kriterier ikke opfyldt.

94 Under sådanne omstændigheder ville undersøgelsen af spørgsmålet om, hvorvidt den belgiske lovgivning om udgivelse af telefonbøger var forenelig med fællesskabsretten, ikke have kunnet vise, at Belgacom's to første søgsmål ikke havde til formål at gøre gældende, hvad Belgacom på tidspunktet for søgsmålenes iværksættelse med rimelighed kunne anse for sine rettigheder, og at det nævnte søgsmål således alene tjente til at chikanere sagsøgeren. Følgelig var spørgsmålet omfattet af sagens realitet, der henhørte under den nationale domstol, for hvilken Belgacom's to første søgsmål var indbragt.

95 I denne sammenhæng må Retten forkaste sagsøgerens argument om, at Kommissionen skulle have undersøgt, om den belgiske lovgivning, i hvert fald tilsyneladende, var forenelig med fællesskabsretten. En sådan fortolkning af de to kumulative kriterier ville gøre adgangen til domstolene praktisk taget umulig for virksomheder i dominerende stilling, som for ikke at risikere at gøre sig skyldige i

en tilsidesættelse af traktatens artikel 86 blot ved at have iværksat et søgsmål, skulle sikre sig, før anlægget af en sådan sag, at den lovgivning, de støtter deres rettigheder på, er forenelig med fællesskabsretten.

- 96 I øvrigt bemærkes, at det følger af retspraksis, at en national lovgivnings forenelighed med traktatens konkurrenceregler ikke kan anses for afgørende ved bedømmelsen af, hvorvidt traktatens artikel 85 og 86 kan finde anvendelse på adfærd udvist af virksomheder, der handler i overensstemmelse med denne lovgivning. Når Kommissionen foretager en sådan undersøgelse, tager den forudgående vurdering af en national lovgivning, der kan påvirke virksomhedernes adfærd, kun sigte på at afgøre, om der efter denne lovgivning fortsat er mulighed for en konkurrence, som kan hindres, begrænses eller fordrøjes ved en selvstændig adfærd fra virksomhedernes side. Hvis dette ikke er tilfældet, finder traktatens artikel 85 og 86 ikke anvendelse (jf. Domstolens dom af 11.11.1997, forenede sager C-359/95 P og C-379/95 P, Kommissionen og Frankrig mod Ladbroke Racing, Sml. I, s. 6265, præmis 31, 33 og 35).
- 97 For så vidt sagsøgeren med det her behandlede anbringende sigter til en undladelse fra Kommissionens side af at behandle klagerne registreret som nr. 94/5103 SG(94) A/23203 og 96/4067 SG(95) A/19911/2 over den belgiske lovgivning og altså over handlinger foretaget af den belgiske stat, bemærkes i øvrigt, at det følger af retspraksis, at Kommissionen ikke har nogen forpligtelse til at gribe ind i forbindelse med udøvelsen af skønnet i henhold til traktatens artikel 90, stk. 3, over foreneligheden af statslige foranstaltninger med traktatens bestemmelser, og at fysiske og juridiske personer, som anmoder Kommissionen om at skride ind i henhold til traktatens artikel 90, stk. 3, følgelig ikke kan anlægge sag til prøvelse af Kommissionens beslutning om ikke at gøre brug af den kompetence, den har i henhold hertil (jf. Rettens dom af 9.1.1996, sag T-575/93, Koelman mod Kommissionen, Sml. II, s. 1, præmis 71). Derfor ville sagsøgeren under alle omstændigheder ikke kunne kræve, at Kommissionen foretog et indgreb i form af et direktiv eller en beslutning i henhold til traktatens artikel 90, stk. 3.

- 98 Det var således med rette, at Kommissionen i forbindelse med anvendelsen af det første af de to kumulative kriterier i den anfægtede beslutnings punkt 17 og 21, uden forud at have undersøgt spørgsmålet om, hvorvidt den belgiske lovgivning var forenelig med fællesskabsretten, konstaterede, at Belgacom kunne henholde sig hertil, for så vidt angår virksomhedens første søgsmål, så længe lovgivningen ikke var erklæret ugyldig, og for så vidt angår Belgacom's andet søgsmål, så længe manglen på gennemførelsesbestemmelser ikke var blevet sanktioneret.
- 99 Det følger af det foregående, at anbringendet skal forkastes.

Det tredje anbringende om, at der foreligger en fejl i forbindelse med vurderingen af Belgacom's rettigheder

Parternes argumenter

- 100 Sagsøgeren har bestridt Kommissionens konklusion i den anfægtede beslutnings punkt 22, som ifølge sagsøgeren hviler på en urigtig bedømmelse. Da der ved artikel 45 i loven af 24. december 1993 med virkning fra den 10. januar 1994 var sket en afskaffelse af samtlige Belgacom's enerettigheder vedrørende virksomhed i forbindelse med telefonbøger, kunne monopolrettigheden ikke længere benyttes som grundlag for at nægte at levere abonnentoplysninger. Kommissionen så således bort fra det første af sine to kriterier for afgørelsen af, om et søgsmål tog sigte på at hævde en ret, med andre ord en retsposition, der er anerkendt og beskyttet af loven. Da Belgacom's enerettigheder var blevet afskaffet med virkning fra den 10. januar 1994, kunne virksomhedens efterfølgende søgsmål, der havde til formål at forhindre sagsøgeren i at søge afsætningsmuligheder for eller at sælge reklameplads, per definition ikke have til formål at hævde en lovlig eneret, der var beskyttet eller anerkendt af belgisk lov eller af fællesskabsretten.

- 101 Kommissionen har anført, at ifølge 1991-lovens artikel 113, stk. 2, i dens oprindelige affattelse, havde kun Belgacom eller andre, der havde tilladelse til at samarbejde med Belgacom om dennes virksomhed, ret til at udgive telefonbøger, og at det ved artikel 45 i loven af 24. december 1993 bestemtes, at denne virksomhed stod åben for andre, som på visse betingelser, der skulle fastsættes ved anordning, fik tilladelse af IBPT. Kommissionen havde således anført i den anfægtede beslutnings punkt 19, at det kunne antages, at Belgacom påberåbte sig en ret, som virksomheden troede fulgte af retstilstanden i Belgien før udstedelsen af anordningen af 15. juli 1994. Belgacom havde således med rette kunnet frygte, at sagsøgeren ville benytte de krævede oplysninger på en måde, der kunne skade den retsstilling, Belgacom troede at have før udstedelsen af anordningen.
- 102 Belgacom har gjort gældende, at virksomheden ikke alene med rette kunne frygte, at sagsøgeren ville benytte abonnentoplysningerne på en måde, der ville påvirke den retsstilling, virksomheden troede at have før udstedelsen af anordningen af 15. juli 1994, men at Belgacom som offentlig virksomhed i øvrigt ikke havde andet valg end at handle i overensstemmelse med de retsregler, der var gældende, og hvis ugyldighed ikke var blevet konstateret ved en bindende retsafgørelse. Efter Belgacom's opfattelse havde virksomheden pligt til at nægte at levere abonnentoplysninger til sagsøgeren, så længe anordningen ikke var blevet udstedt.

Rettens bemærkninger

- 103 I den anfægtede beslutnings punkt 19 har Kommissionen anført, at Belgacom's andet søgsmål tog sigte på at hævde det, som Belgacom anså for en ret, som i dette tilfælde udledtes af den retstilstand, der herskede i Belgien før udstedelsen af anordningen af 15. juli 1994.
- 104 Den anfægtede beslutnings punkt 22, hvori Kommissionen har anført, at Belgacom med føje kunne befrygte, at sagsøgeren ville benytte Belgacom's oplysninger til at hverve kunder på markedet for annoncering via telefonbøger, »hvilket ville have

påvirket Belgacom's lovbestemte monopol på dette marked«, skal læses i lyset af ovennævnte konstatering.

- 105 Forholdet er det, at selv om der ved artikel 45 i loven af 24. december 1993, hvorved artikel 113, stk. 2, i 1991-loven ændredes, skete en ophævelse af Belgacom's eneret til at udgive telefonbøger fra den 10. januar 1994, står det fast, at ifølge samme artikel har, foruden Belgacom, kun personer, der opnår tilladelse hertil af IBPT, ret til at udgive telefonbøger på betingelser, der skulle fastsættes ved anordning (jf. ovenfor, præmis 4). Da ingen havde opnået sådan tilladelse — og det er ikke bestridt, at ingen tilladelse kunne være givet, før de nærmere betingelser blev fastsat ved anordning — var Belgacom på grundlag af belgisk lovgivning alene om at have ret til at udgive telefonbøger. Belgacom's retsstilling var således den, at virksomheden var indehaver af et faktisk monopol på markedet for udgivelse af telefonbøger i Belgien.
- 106 Herefter følger det af den anfægtede beslutnings punkt 19, sammenholdt med punkt 22, at udtrykket »Belgacom's lovbestemte monopol på dette marked« skal forstås således, at Belgacom's retsstilling på markedet for telefonbøger — der fulgte direkte af artikel 113, stk. 2, i 1991-loven og af, at der ikke forelå en anordning, der fastlagde de nærmere betingelser for at meddele tilladelser — faktisk var et monopol.
- 107 Under alle omstændigheder er anbringendet irrelevant. Også selv om det antoges, at Kommissionen havde foretaget et urigtigt skøn ved at kvalificere Belgacom's stilling på det belgiske marked for udgivelse af telefonbøger som et lovbestemt monopol, følger det alligevel af det foregående, at Belgacom havde et faktisk monopol på dette marked på grundlag af belgisk lovgivning. Og det fremgår af den anfægtede beslutnings punkt 19, at det er denne omstændighed, der bevirkede, at Kommissionen konkluderede, at Belgacom's andet søgsmål ikke opfyldte det første af de to kumulative kriterier.

- 108 Da den anfægtede beslutning ikke er støttet på den fejl i den retlige kvalifikation, som sagsøgeren har påberåbt sig, skal tredje anbringende forkastes.

Det fjerde anbringende om et åbenbart urigtigt skøn i forbindelse med bedømmelsen af Belgacom's nægtelse af at levere abonnentoplysninger

Parternes argumenter

- 109 Sagsøgeren har gjort gældende, at traktatens artikel 86 forbyder virksomheder, der indtager en dominerende stilling, at nægte at levere en vare eller en tjenesteydelse, medmindre nægtelsen sker på objektivi grundlag. I det foreliggende tilfælde påvirkede Belgacom's nægtelse af at levere sagsøgeren de ønskede abonnentoplysninger i væsentlig grad sagsøgerens evne til at forberede sin udgivelse af telefonbøger. Til gengæld ville Belgacom's virksomhed i forbindelse med udgivelse af telefonbøger ikke være blevet påvirket af en beslutning om at levere eller ikke at levere de nævnte oplysninger. Belgacom's nægtelse af at levere savnede altså grundlag. Denne nægtelse havde intet andet formål end at beskytte Belgacom's monopol (jf. den anfægtede beslutnings punkt 22), som var blevet ophævet ved loven af 24. december 1993. Kommissionen har således udøvet et åbenbart urigtigt skøn vedrørende Belgacom's nægtelse af at levere de ønskede abonnentoplysninger. Modsat det af Kommissionen hævdede kunne den belgiske lovgivning ikke begrunde nægtelsen.
- 110 Sagsøgeren har tilføjet, at Kommissionen ved at hævde, at den ikke kan tage stilling til, om et søgsmål har fornødent grundlag, ikke har foretaget en korrekt anvendelse af sine egne kriterier for fastlæggelsen af, at et søgsmål iværksat af en virksomhed, der indtager en dominerende stilling, er udtryk for misbrug. Hvis man følger den tankegang, der er kommet til udtryk i den anfægtede beslutnings punkt 19-23, kan Kommissionen aldrig konstatere, at et chikanøst søgsmål har karakter af misbrug, idet den ellers ville sætte sin egen vurdering i stedet for de nationale domsmyndigheders. Sagsøgeren har i denne forbindelse anført, at Kommissionen i den anfægtede beslutning har konstateret, at Belgacom's andet søgsmål ikke havde karakter af misbrug, eftersom virksomhedens nægtelse af at levere abonnentoplysninger

havde grundlag i belgisk lovgivning. Sagsøgeren udleder heraf, at Kommissionen ligeledes burde være i stand til at konstatere det modsatte.

111 Kommissionen har heroverfor anført, at den ikke ønskede at vide, om Belgacom ville få medhold i sin anden modpåstand. Det ville nemlig være uacceptabelt, om virksomheder i en dominerende stilling kun skulle have adgang til nationale domstole i de tilfælde, hvor deres søgsmål — efter Kommissionens opfattelse — var juridisk holdbare. En sådan opfattelse ville være det samme som at berøve disse virksomheder grundrettigheder, som ikke bør nægtes, medmindre brugen heraf har karakter af misbrug. Hertil kommer, at Kommissionen ved at give udtryk for sine overvejelser vedrørende holdbarheden af søgsmål for nationale domstole ville sætte sin opfattelse i stedet for den nationale domstols, såvel med hensyn til spørgsmål vedrørende national ret som med hensyn til spørgsmål vedrørende fællesskabsretten, hvilket ville føre til at fornægte den fælles kompetence, som Kommissionen og de nationale domstole har med hensyn til anvendelsen af traktatens artikel 86 (jf. dommene i sagerne *Delimitis* og *Postbank mod Kommissionen*, a.st.). Kommissionen hævder således, at den med føje i den anfægtede beslutning har antaget, at man med rimelighed kunne antage, at Belgacom nedlagde sin anden modpåstand for at hævde en ret, som virksomheden troede at have før udstedelsen af anordningen af 15. juli 1994.

112 Belgacom har anført, at Kommissionen ikke undersøgte og ikke var forpligtet til at undersøge, om virksomhedens nægtelse af at levere abonnentoplysninger til sagsøgeren var holdbar. Kommissionen undersøgte kun, om virksomhedens anden modpåstand var udtryk for misbrug. Belgacom tilbageviser sagsøgerens argument om, at Kommissionen, hvis den kan fastslå, at et søgsmål ikke er udtryk for misbrug, også kan fastslå, at der er tale om misbrug. De af Kommissionen opstillede kriterier til afgørelse af, om et søgsmål iværksat af en virksomhed, der indtager en dominerende stilling, udgør et misbrug, indebærer nødvendigvis, at Kommissionen kun udøver en marginal kontrol, som består i at undersøge, om søgsmålet er udtryk for misbrug. Hvis dette ikke er tilfælde, afholder Kommissionen sig fra at foretage en egentlig bedømmelse af søgsmålets holdbarhed. Denne bedømmelse henhører under de nationale domstole, for hvilke sagen var indbragt.

Rettens bemærkninger

- 113 Som sagsøgeren har bekræftet i retsmødet, skal det fjerde anbringende fortolkes således, at Kommissionen i forbindelse med anvendelsen af det første af de to kumulative kriterier på Belgacom's andet søgsmål har udøvet et åbenbart urigtigt skøn i den anfægtede beslutnings punkt 22 ved ikke at tage hensyn til den omstændighed, at Belgacom's nægtelse af at levere abonnentoplysninger var i strid med traktatens artikel 86.
- 114 Som det imidlertid er fremgået af sagen, indebar belgisk lovgivning, som den forelå før ikrafttrædelsen af anordningen af 15. juli 1994, at ingen var i stand til at opnå den nødvendige tilladelse til at udgive telefonbøger, og at Belgacom derfor i henhold til loven var den eneste, der havde ret til at udgive sådanne.
- 115 Det var således med rette, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings punkt 22 i forbindelse med anvendelsen af de to kumulative kriterier antog, at Belgacom med føje kunne befrygte, at sagsøgeren ville benytte abonnentoplysningerne til at hverve kunder på markedet for annoncering via telefonbøger, hvilket ville have påvirket Belgacom's lovbestemte monopol på dette marked (jf. ovenfor, præmis 104).
- 116 Tilsvarende må såvel Belgacom's første som andet søgsmål anses for at have taget sigte på at gøre det gældende, som virksomheden med rimelighed anså for at være dens rettigheder i henhold til belgisk lovgivning (jf. ovenfor, præmis 93), hvorfor det første af de to kumulative kriterier, som Kommissionen opstillede i den anfægtede beslutning, ikke var opfyldt.

- 117 Denne konklusion berøres ikke af, hvorledes man besvarer spørgsmålet om, hvorvidt Belgacom's nægtelse af at levere abonnentoplysninger var i strid med traktatens artikel 86. En sådan undersøgelse ville nemlig ikke have kunnet vise, at Belgacom's andet søgsmål ikke havde til formål at gøre det gældende, som virksomheden på det tidspunkt, da søgsmålet blev rejst, med rimelighed kunne anse for at være virksomhedens rettigheder, og at søgsmålet således alene skulle tjene til at chikanere sagsøgeren. Dette spørgsmål henhørte således under sagens realitet, der skulle afgøres af den nationale domstol, for hvilken det andet søgsmål var indbragt.
- 118 Det følger heraf, at det fjerde anbringende skal forkastes.
- 119 Da sagsøgerens første fire anbringender vedrørende anvendelsen på Belgacom's to første søgsmål af det første af de af Kommissionen opstillede to kriterier skal forkastes, og da kriterierne er kumulative (jf. ovenfor, præmis 59), bliver det femte anbringende vedrørende anvendelsen af det andet kriterium på de samme søgsmål uden betydning. Det er derfor ikke nødvendigt, at Retten tager stilling til dette anbringende.

Det sjette anbringende om, at der foreligger en tilsidesættelse af traktatens artikel 190 med hensyn til afvisningen af den del af klage IV/35.268, der angår Belgacom's tredje søgsmål

Parternes argumenter

- 120 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen ved i den anfægtede beslutnings punkt 26 blot at angive, at sagsøgeren ikke havde fremført nogen faktiske eller retlige forhold, der viste, at Belgacom's krav med hensyn til artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 var uforholdsmæssige, har tilsidesat traktatens artikel 190.

- 121 I sin klage anførte sagsøgeren, at Belgacom i realiteten søgte at tilegne sig sagsøgerens aktiviteter under falsk foregivende af blot at udøve sine rettigheder i henhold til artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984. I denne forbindelse har sagsøgeren anført, at denne aftale blev indgået på et tidspunkt, da Belgacom endnu havde et lovbestemt monopol på udgivelsen af telefonbøger. I sin skrivelse af 21. december 1995 angav Kommissionen, at Belgacom's tredje søgsmål var blevet iværksat »med det formål at forsvare det, Belgacom anså for en ret i henhold til kontraktlige forpligtelser, som sagsøgeren havde påtaget sig«. Sagsøgeren understreger i denne forbindelse, at virksomheden i sin skrivelse af 9. februar 1996 svarede Kommissionen, at den lange liste over elementer, som Belgacom krævede, ikke havde støtte i ordlyden af aftalen af 9. maj 1984. Som illustrerende eksempel anførte sagsøgeren kravet om overførelse af mærket »Gouden Gids/Pages d'or«, der ikke kunne støttes på aftalens artikel XVI, men som, hvis det blev efterkommet, ville blive katastrofalt for sagsøgerens overlevelse. Sagsøgeren tilføjer, at artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 ikke indeholder den mindste hentydning til mærker. Den konkurrencebe-grænsende hensigt, der ligger bag kravet om en licens, er åbenbar, idet forpligtelsen for sagsøgeren til at give licens til virksomhedens mærke ville være ødelæggende for virksomhedens aktiviteter, mens en sådan licens ikke ville styrke virksomhedens konkurrenter på anden måde end gennem svækkelsen af sagsøgerens konkurrencesituation. Faktisk ville mærket efter en sådan overførelse miste enhver eksistensberettigelse, navnlig sit særpræg.
- 122 Sagsøgeren har anført, at virksomheden herudover har oplyst, at Belgacom krævede mærker, som tilhørte sagsøgerens søsterselskab, ITT World Directories Netherlands, der end ikke var part i aftalen af 9. maj 1984. Sagsøgeren understreger, at Belgacom's krav — idet artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 end ikke indeholdt nogen henvisning til mærker, og idet sagsøgeren under ingen omstændigheder kunne begive sig ud i at overføre mærker, som ikke var sagsøgerens, men som virksomheden havde som licenstager — også på dette punkt gik klart videre end aftalen. Hvis kravet var blevet imødekommet, ville virkningen have været ødelæggende for sagsøgerens aktiviteter.
- 123 Sagsøgeren har herudover erindret om, at virksomheden den 7. april 1995 tilsendte Kommissionen Belgacom's opfordringsskrivelse af 29. marts 1995, der indeholdt listen over de krav, som Belgacom gjorde gældende på grundlag af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984. I øvrigt understregede sagsøgeren i sin skrivelse af 9. februar

1996, at Belgacom's indrømmelse i sine bemærkninger til klagen, hvorefter Belgacom indlagde en ny betydning i aftalens artikel XVI i lyset af ændringen i retstilstanden i Belgien, vidnede om kravets karakter af misbrug. Den nye betydning, som Belgacom indlagde i den nævnte artikel, ville nemlig i realiteten indebære konfiskation uden erstatning af sagsøgerens aktiviteter til fordel for sagsøgerens egen konkurrent, nemlig BDS.

- 124 Samtlige disse beviser på, at Belgacom's krav havde karakter af misbrug, blev bragt til Kommissionen kundskab, men denne valgte at ignorere dem.
- 125 Kommissionen har anført, at begrundelserne for at afvise klagen på dette punkt klart fremgår af den anfægtede beslutnings punkt 24, 25 og 26, hvori Kommissionen har angivet, at det søgsmål, Belgacom iværksatte for at få opfyldt aftalen af 9. maj 1984, ikke opfyldte det første af de to kriterier, der var beskrevet i den anfægtede beslutnings punkt 11, for så vidt søgsmålet med rimelighed kunne anses for at tage sigte på at udøve en ret, som Belgacom havde i henhold til den nævnte aftale.
- 126 Vedrørende sagsøgerens svar i skrivelsen af 9. februar 1996 har Kommissionen bemærket, at det følger af fast retspraksis, at det påhviler en klager at oplyse Kommissionen om de faktiske og retlige forhold, klagen støttes på (jf. Rettens dom i sagen Automec mod Kommissionen, a.st., præmis 79, og dom af 24.9.1996, sag T-57/91, NALOO mod Kommissionen, Sml. II, s. 1019, præmis 258). Den belgiske domstol, der behandlede Belgacom's søgsmål, havde kompetence til at pådømme de argumenter, som sagsøgeren havde anført i sin stævning vedrørende fortolkningen af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984. Sagsøgeren havde ikke oplyst Kommissionen om nogen faktisk eller retlig omstændighed, der viste, at Belgacom's søgsmål gik ud over det, som Belgacom med rette kunne anse for sine rettigheder i henhold til aftalen, hvorfor Belgacom's søgsmål til opfyldelse af aftalens artikel XVI ikke udgjorde et misbrug af dominerende stilling.

- 127 Belgacom har anført, at det følger af retspraksis, at udstrækningen af pligten til at begrunde afgørelser skal vurderes i lyset af sagens omstændigheder (jf. navnlig Rettens dom af 9.11.1994, sag T-46/92, Scottish Football mod Kommissionen, Sml. II, s. 1039, af 11.12.1996, sag T-49/95, Van Megen Sports mod Kommissionen, Sml. II, s. 1799, og af 12.12.1996, sag T-16/91 RV, Rendo m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1827). Tilsvarende gælder det, at Kommissionen, når den i forbindelse med en klage indgivet i henhold til forordning nr. 17 skal tage stilling til, om et søgsmål indbragt for en national domstol udgør et misbrug af dominerende stilling, ikke har pligt til at undersøge samtlige faktiske og retlige forhold, som klageren har gjort gældende for den nationale domstol og bragt til Kommissionens kundskab.

Rettens bemærkninger

- 128 Ifølge fast retspraksis skal en individuel afgørelses begrundelse dels gøre det muligt for adressaten at gøre sig bekendt med begrundelsen for den trufne foranstaltning med henblik på i givet fald at gøre sine rettigheder gældende og afgøre, om afgørelsen er rigtig, dels gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres kontrol, hvorved bemærkes, at omfanget af begrundelsespligten afhænger af arten af den pågældende retsakt og den sammenhæng, hvori den er vedtaget. En beslutning udgør et hele, hvorfor hver del må læses i lyset af de øvrige dele (jf. domme af 18.9.1996, Asia Motor France m.fl. mod Kommissionen, a.st., præmis 103, og Van Megen Sports mod Kommissionen, a.st., præmis 51).
- 129 I nærværende sag hedder det i den anfægtede beslutning, at Kommissionen var af den opfattelse, at Belgacom's tredje søgsmål skulle anses for at have til formål at forsvare det, Belgacom anså for en ret i henhold til kontraktlige forpligtelser, som sagsøgeren havde påtaget sig (punkt 24). Efter at have præciseret, at sagsøgeren i sin skrivelse af 9. februar 1996 havde anført, at Belgacom's tredje søgsmål havde til formål at gennemføre krav, som gik ud over de kontraktlige forpligtelser mellem parterne (punkt 25), anføres det i den anfægtede beslutning, at sagsøgeren ikke har anført nogen faktisk eller retlig omstændighed, der viser grunden til, at Belgacom's krav skulle gå ud over det, der var fastsat i den nævnte aftale (punkt 26). Det

fremgår også af den anfægtede beslutning, at Kommissionen antog, at Belgacom's tredje søgsmål ikke opfyldte det første af de to kumulative kriterier opstillet i punkt 11 (punkt 27).

130 I den anfægtede beslutning anføres således de elementer, der danner grundlag for Kommissionens stillingtagen med hensyn til anvendelsen af de to kumulative kriterier på Belgacom's tredje søgsmål.

131 For så vidt angår argumentet om, at Kommissionen ignorerede de beviser, sagsøgeren forelagde med henblik på at dokumentere, at Belgacom's krav om opfyldelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 havde karakter af misbrug, anføres det i den anfægtede beslutning, at Kommissionen i forbindelse med anvendelsen af det første kriterium antog, at de faktiske og retlige omstændigheder, sagsøgeren havde anført, ikke viste, at Belgacom's krav gik ud over det, der var bestemt ved aftalen (punkt 26). I så henseende bemærkes, at Kommissionen ikke er forpligtet til i begrundelsen for de beslutninger, den må træffe for at sikre anvendelsen af konkurrencereglerne, at tage stilling til alle de argumenter, som de berørte parter har gjort gældende til støtte for deres anmodning, hvorimod det er tilstrækkeligt, at Kommissionen redegør for de faktiske og retlige betragtninger, der har været af væsentlig betydning for afgørelsen (jf. dom af 18.9.1996, *Asia Motor France m.fl.*, a.st., præmis 104).

132 Det følger heraf, at Kommissionen har begrundet den anfægtede beslutning tilstrækkeligt for så vidt angår Belgacom's tredje søgsmål. Det sjette anbringende skal derfor forkastes.

Det syvende anbringende om, at der foreligger en tilsidesættelse af traktatens artikel 86 i henseende til Kommissionens kvalifikation af kravet om opfyldelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984

Parternes argumenter

- 133 Sagsøgeren har i første række gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat traktatens artikel 86 ved i den anfægtede beslutnings punkt 33 og 34 at udtale, at kravet om opfyldelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 ikke var udtryk for misbrug, for så vidt det ikke skabte konkurrencebegrænsende virkninger på markedsstrukturen, der var videregående end de virkninger, som parterne kunne forvente på grundlag af aftalen.
- 134 Sagsøgeren har i denne forbindelse henvist til, at virksomheden i sin skrivelse af 9. februar 1996 har anført, at begrebet misbrug i traktatens artikel 86 ifølge retspraksis er et objektivt begreb. Der er tale om en adfærd, der har til formål eller til følge at fordreje en reelt konkurrencepræget markedsstruktur. Sagsøgeren har i skrivelseren også klart vist, hvorledes Belgacom's vidtgående krav fremsat i henhold til artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 kunne påvirke markedsstrukturen som følge af udslettelsen af sagsøgeren som konkurrent. Opfyldelsen af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 ville således fordreje markedets faktiske struktur dybtgående, mens indgåelsen af aftalen ikke ville have haft nogen virkning, hvis artiklens bestemmelser ikke skulle opfyldes.
- 135 Sagsøgeren har herudover henvist til, at der ikke i retspraksis i forbindelse med anvendelsen af traktatens artikel 86 foretages nogen sondring mellem indgåelsen og opfyldelsen af en aftale. Enhver adfærd, der udvises af en virksomhed, som indtager en dominerende stilling, vil således kunne anses for misbrug, herunder opfyldelsen af bestemte dele af en aftale. Som eksempel har sagsøgeren henvist til Domstolens dom af 11. april 1989 (sag 66/86, Ahmed Saeed Flugreisen m.fl., Sml. s. 803, præmis 34 ff.), hvori Domstolen udtalte, at anvendelsen af en billetpris, der er resultatet af en samordnet praksis omfattet af traktatens artikel 85, kunne anses for misbrug som anført i traktatens artikel 86 (jf. ligeledes Kommissionens beslutning

92/262/EØF af 1.4.1992 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 og 86 (IV/32.450 — fransk-vestafrikanske rederikomitéer) (EFT L 134, s. 1)).

- 136 Sagsøgeren har i anden række gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat traktatens artikel 86 ved i den anfægtede beslutnings punkt 35 at hævde, at den har set et grundlag for de konkurrencebegrænsende virkninger af Belgacom's krav om opfyldelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 i den omstændighed, at aftalens indgåelse fandt sted på et tidspunkt, da Belgacom var indehaver af et lovbestemt monopol. I modsætning til, hvad der gælder om traktatens artikel 85, kan nemlig en overtrædelse af artikel 86 ikke være genstand for en undtagelse eller legitimeres. Kommissionens opfattelse savner således retligt grundlag, og yderligere ses der herved fuldstændig bort fra den udvikling, den belgiske lovgivning har undergået siden indgåelsen af aftalen af 9. maj 1984.
- 137 Kommissionen har heroverfor anført, at klagen IV/35.268 alene angik Belgacom's anmodning om opfyldelse af aftalen af 9. maj 1984. Derimod blev Kommissionen ikke opfordret til at udtale sig om aftalens forenelighed med fællesskabsretten. Sagsøgeren har således ikke forstået den anfægtede beslutning rigtigt. I dennes punkt 31 præciseredes det, at en anmodning om opfyldelse af en aftale ikke i sig selv udgør et misbrug i traktatens artikel 86's forstand. I den anfægtede beslutnings punkt 36 har Kommissionen udtrykkeligt anført, at den på ingen måde udelukkede muligheden for at indlede en procedure vedrørende den nævnte aftales modstrid med traktatens regler, eller sagsøgerens muligheder for at indgive en klage over aftalens bestemmelser. I så henseende har Kommissionen i øvrigt oplyst, at sagsøgeren senere har indgivet en klage i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17 vedrørende lovligheden af aftalen af 9. maj 1984 som sådan.

Rettens bemærkninger

- 138 I henhold til retspraksis er misbrugsbegrebet som anført i traktatens artikel 86 et objektivt begreb, som omfatter en af en markedsdominerende virksomhed udvist adfærd, som efter sin art kan påvirke strukturen på et marked, hvor konkurrencen netop som følge af den pågældende virksomheds tilstedeværelse allerede er afsvæk-

ket, og som bevirker, at der lægges hindringer i vejen for at opretholde den endnu bestående konkurrence på markedet eller udviklingen af denne konkurrence som følge af, at der tages andre midler i brug end i den normale konkurrence om afsætning af varer og tjenesteydelser, der udspiller sig på grundlag af de erhvervsdrivendes ydelser (jf. Domstolens dom af 13.2.1979, sag 85/76, Hoffmann-La Roche mod Kommissionen, Sml. s. 461, præmis 91).

- 139 Det følger af arten af de forpligtelser, der pålægges ved traktatens artikel 86, at virksomheder i dominerende stilling under særlige omstændigheder kan miste retten til at udvise adfærd eller gennemføre handlinger, der ikke i sig selv er misbrug, og som ikke ville kunne kritiseres, hvis de var udvist eller gennemført af virksomheder, der ikke var dominerende (jf. i samme retning Domstolens dom af 9.11.1983, sag 322/81, Michelin mod Kommissionen, Sml. s. 3461, præmis 57). Således kan indgåelsen af en aftale eller erhvervelsen af en rettighed udgøre et misbrug i traktatens artikel 86's forstand, hvis det anførte sker som følge af, at en virksomhed indtager en dominerende stilling (jf. i denne retning Rettens dom af 10.7.1990, sag T-51/89, Tetra Pak mod Kommissionen, Sml. II, s. 309, præmis 23).
- 140 Det kan ligeledes udgøre et misbrug i traktatens artikel 86's forstand, at en kontraktbestemmelse kræves opfyldt, bl.a. hvis kravet går ud over det, som parterne med rimelighed kunne forvente på grundlag af aftalen, eller hvis de forhold, der var gældende på tidspunktet for aftalens indgåelse, senere er ændret.
- 141 I det foreliggende tilfælde må det konstateres, at sagsøgeren ikke har fremført noget, der kan vise, at de nævnte forhold er til stede.
- 142 Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt Belgacom's anmodning gik ud over det, som parterne kunne forvente på grundlag af aftalen, fremgår det af sagsøgerens argumentation vedrørende det sjette anbringende, at sagsøgeren i det væsentlige anfører tre forskellige argumenter. For det første hævder sagsøgeren, at Belgacom's anmodning om at overføre mærket »Gouden Gids/Pages d'or« til sig ikke er

omfattet af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984, som ikke indeholder hentydninger til mærker. Endvidere foreholder sagsøgeren Belgacom, at denne virksomhed kræver mærker, som tilhører IIT World Directories Netherlands, der end ikke var part i aftalen. Endelig hævder sagsøgeren, at Belgacom i sine bemærkninger til klagen har indrømmet, at virksomheden indlagde en ny betydning i aftalens artikel XVI.

143 Det må i denne forbindelse konstateres, at det i artikel XVI, stk. 2, litra b), i aftalen af 9. maj 1984 bestemtes, at »[kontraktparten] med henblik på at gøre det muligt for Régie at sikre den fortsatte udgivelse« skal overdrage Régie »licenser hidrørende fra patenter eller tilsvarende retlig beskyttelse af arbejder udført i forbindelse med nærværende aftale«. Det kan herefter ikke på grundlag af denne passages formulering læst i lyset af resten af aftalen udelukkes, at den også dækker mærker. Videre fremgår det af sagen, at Belgacom kun har anmodet om overdragelse af mærker registreret i Benelux-landene af sagsøgeren eller dennes forgænger. Endelig har sagsøgeren blot hævdet, at Belgacom skulle have indrømmet, at virksomheden har indlagt en ny betydning i artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984, men har ikke bestyrket denne påstand. Faktisk er den »indrømmelse«, Belgacom skulle have givet i sine bemærkninger til klagen, blot en forklaring på, hvorfor åbningen af markedet for udgivelse af telefonbøger efter Belgacom's opfattelse ikke berører nødvendigheden for Belgacom af at sikre den fortsatte udgivelse af telefonbøger.

144 Endvidere har sagsøgeren heller ikke påvist, hvorledes det forhold, at den eneret til udgivelse af telefonbøger, og herunder retten til at bemyndige andre til at gøre det, som Belgacom var indehaver af på tidspunktet for indgåelsen af aftalen af 9. maj 1984, siden den 10. januar 1994 har været til rådighed for Belgacom og for virksomheder, der har tilladelse fra IBPT, har den virkning, at anmodningen om opfyldelse af artikel XVI i den nævnte aftale bliver en handling, der udgør et misbrug i traktatens artikel 86's forstand.

145 I denne forbindelse bør det i øvrigt bemærkes, at sagsøgeren i ly for enhver konkurrence har kunnet oparbejde en enestående erfaring, udvikle sine aktiviteter og hævde sine mærker gennem 25 år, takket være Belgacom's enerettigheder.

- 146 Sagsøgerens argument, hvorefter Kommissionens konklusioner i den anfægtede beslutnings punkt 33 og 34 er i strid med traktatens artikel 86, må herefter forkastes.
- 147 Det bemærkes, at det fremgår af sagen, at sagsøgeren den 25. juli 1996 har indgivet en klage rettet mod Belgacom, hvori det hævdes, at sidstnævnte havde overtrådt traktatens artikel 85, stk. 1, og artikel 86 ved at indgå og ved at søge at opnå opfyldelse af aftalen af 9. maj 1984. I retsmødet har Kommissionens repræsentant givet Retten en genpart af Kommissionens beslutning af 29. april 1997, hvorved den nævnte klage afvises på grund af manglende interesse for Fællesskabet. Denne afgørelse er ikke genstand for et søgsmål for Retten.
- 148 I øvrigt hviler sagsøgerens argument om, at Kommissionen skulle have legitimeret de konkurrenceskadelige virkninger af anmodningen om opfyldelse af artikel XVI i aftalen af 9. maj 1984 derved, at indgåelsen af aftalen skete på et tidspunkt, da Belgacom havde et lovbestemt monopol, på en fejlagtig læsning af anden sætning i den anfægtede beslutnings punkt 35. I den anfægtede beslutnings punkt 35 svarer Kommissionen nemlig blot på sagsøgerens argument om, at formålet med Belgacom's anmodning var at udelukke sagsøgeren fra markedet for telefonbøger. Kommissionen anfører heri, at sagsøgeren ikke har anført nogen faktisk eller retlig omstændighed, der viser, hvorledes den nævnte anmodning ikke skulle have til formål at forsvare Belgacom's rettigheder i henhold til aftalen af 9. maj 1984, og det anføres i anden sætning, at de påståede virkninger på konkurrencen, som Belgacom's krav ville have, hvis det blev gennemført, ville være en konsekvens af de omstændigheder, hvorunder kontrakten blev indgået, på et tidspunkt da udgivelsen af telefonbøger var en virksomhed, der var genstand for en eneret beholdt Belgacom. Der er således ikke tale om en legitimering, men blot om en konstatering, hvorefter det rent faktisk ikke var Belgacom's anmodning, der var årsagen til de omhandlede virkninger, men derimod aftalens indgåelse.
- 149 Det følger af det anførte, at nærværende anbringende også skal forkastes.
- 150 Det følger af det ovenfor anførte, at Kommissionen skal frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

- 151 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, og da både Kommissionen og Belgacom, der er indtrådt i sagen til støtte for Kommissionens påstande, har nedlagt sådan påstand, skal sagsøgeren betale disse parter omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Udvidede Afdeling)

- 1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.
- 2) Sagsøgeren betaler sine egne omkostninger samt Kommissionens og intervenienten, Belgacom's, omkostninger.

Lindh

García-Valdecasas

Lenaerts

Cooke

Jaeger

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. juli 1998.

H. Jung

P. Lindh

Justitssekretær

Afdelingsformand